

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2023**

**Εξεταζόμενο αντικείμενο (Κωδικός): Φιλολογικά – Γλώσσα (513)
Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 17 Νοεμβρίου 2023,
15:30 – 18:30**

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2023

Εξεταζόμενο αντικείμενο (Κωδικός): Φιλολογικά – Γλώσσα (513)
Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 17 Νοεμβρίου 2023,
15:30 – 18:30

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ **ΕΝΝΕΑ (9) ΣΕΛΙΔΕΣ**
ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΣΥΝΟΛΙΚΑ **ΜΙΑ (1) ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ** ΜΕ ΑΡΙΘΜΗΣΗ 1–7.

Η Γλώσσα, η Λογοτεχνία και τα Λατινικά εξετάζονται μαζί.
Ο συνολικός χρόνος εξέτασης και για τα τρία (3) αντικείμενα είναι τρεις (3) ώρες.

Ειδικές Οδηγίες:

- **Όλες** οι απαντήσεις των εξεταστικών δοκιμών της Γλώσσας και της Λογοτεχνίας να δοθούν **στο ίδιο Τετράδιο Απαντήσεων**.
- Να απαντήσετε σε **όλες** τις ερωτήσεις του εξεταστικού δοκιμίου.

Βασική επισήμανση:

Στις ερωτήσεις όπου ζητείται να καταγράψετε έναν συγκεκριμένο αριθμό στοιχείων (π.χ. «Να διατυπώσετε τρία (3) ερωτήματα...»), εάν στις απαντήσεις σας περιλάβετε περισσότερα στοιχεία από όσα ζητούνται κάθε φορά, θα λαμβάνονται υπόψη για σκοπούς βαθμολόγησης τα στοιχεία εκείνα που εμφανίζονται πρώτα στο Τετράδιο Απαντήσεων (μέχρι τον αριθμό που καθορίζεται).

Ερώτηση 1

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ο/η εκπαιδευτικός επιθυμεί να ασκήσει τους/τις μαθητές/τριες στην κατανόηση αδιδακτου κειμένου κατά το προαναγνωστικό στάδιο, θέτοντας το εξής ερώτημα:

Τι επιτυγχάνει ο συντάκτης με τη χρήση μακροπερίοδου λόγου στην πρώτη (1^η) παράγραφο του κειμένου;

(1) Πιστεύετε ότι το πιο πάνω ερώτημα εξυπηρετεί τον διδακτικό στόχο του/της εκπαιδευτικού; Εξηγήστε.

(μονάδες 2)

(2) Να προτείνετε, πέραν του ερωτήματος του/της εκπαιδευτικού, **δύο (2)** ερωτήσεις/δραστηριότητες διαφορετικού περιεχομένου, οι οποίες να συνάδουν με τον διδακτικό του/της στόχο.

(μονάδες 4)

Απάντηση Ερώτησης 1

(α) $1 \times 2 = 2$ μονάδες

Το πιο πάνω ερώτημα **δεν** εξυπηρετεί τον διδακτικό στόχο του/της εκπαιδευτικού, γιατί δεν εντάσσεται στο προαναγνωστικό στάδιο αλλά στο αναγνωστικό.

(β) $2 \times 2 = 4$ μονάδες

Οι δύο προτεινόμενες ερωτήσεις/δραστηριότητες θα πρέπει να εστιάζουν, ενδεικτικά, στα ακόλουθα σημεία:

- Αξιοποίηση επικοινωνιακού πλαισίου (πομπός, δέκτης, μήνυμα, μέσο, επικοινωνιακή περίσταση, συνθήκες επικοινωνίας, κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο - ιστορικότητα κειμένου, κειμενικό είδος).
- Αξιοποίηση του τίτλου του κειμένου αλλά και εικόνων, σχεδίων, διαγραμμάτων με στόχο να δημιουργηθούν προσδοκίες σχετικά με το περιεχόμενο του κειμένου, τη δομή, το κειμενικό είδος, το ύφος του κειμένου και την προθετικότητα του/της συγγραφέα/ως.
- Ανάκληση των γνώσεων των μαθητών/τριών για τον/τη συγγραφέα του κειμένου, προκειμένου να δημιουργηθούν προσδοκίες για τις βασικές θέσεις του κειμένου και τον σκοπό του συγγραφέα.

Ερώτηση 2

Στο πλαίσιο γραπτής αξιολόγησης στο μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ο/η εκπαιδευτικός δίνει στους/στις μαθητές/τριες απόσπασμα αδιδακτου κειμένου (βλ. Κείμενο 1, σελ. 4) με το εξής ερώτημα:

Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκει το Κείμενο 1; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας, παραθέτοντας ένα (1) χαρακτηριστικό στοιχείο του είδους αυτού από το συγκεκριμένο κείμενο.

Οι περισσότεροι/ες μαθητές/τριες απάντησαν ότι το Κείμενο 1 εντάσσεται στο κειμενικό είδος της Ομιλίας και παρέθεσαν την προσφώνηση ως τεκμήριο της απάντησής τους.

(1) Να γράψετε άλλες **δύο (2)** τεκμηριωμένες απαντήσεις, τις οποίες θα πρέπει να συμπεριλάβει ο/η εκπαιδευτικός στον Οδηγό Διόρθωσης.

(μονάδες 6)

(2) Ο/Η εκπαιδευτικός, αφού διόρθωσε τη γραπτή αξιολόγηση, διαπίστωσε ότι μερικοί/ές μαθητές/τριες δεν απάντησαν ορθά στο ερώτημα. Για να τους/τις βοηθήσει να κατανοήσουν ότι το Κείμενο 1 εντάσσεται στο είδος της Ομιλίας, αποφάσισε να το διαβάσει μεγαλόφωνα. Να γράψετε **ένα (1)** παραγλωσσικό και **ένα (1)** εξωγλωσσικό στοιχείο το οποίο θα αξιοποιήσει κατά τη μεγαλόφωνη ανάγνωση.

(μονάδες 2)

Κείμενο 1

*Αυτών Μεγαλειότητες,
Βασιλικές Υψηλότητες,
Αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων,
Μέλη της Νορβηγικής Επιτροπής Νόμπελ,
Εξοχότατοι,
Κυρίες και κύριοι,*

Με ταπεινοφροσύνη και ευγνωμοσύνη βρισκόμαστε εδώ, στο Όσλο, για να παραλάβουμε από κοινού αυτό το βραβείο εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε μια περίοδο αβεβαιότητας, η ημέρα αυτή υπενθυμίζει στους πολίτες όλης της Ευρώπης και όλου του κόσμου τον βασικό σκοπό της Ένωσης: την προαγωγή της αδελφοσύνης ανάμεσα στα ευρωπαϊκά έθνη, τώρα και στο μέλλον. [...]

Ο πόλεμος είναι τόσο παλαιός όσο είναι και η Ευρώπη. Η ήπειρός μας φέρει τα σημάδια από λόγχες και σπαθιά, κανόνια και όπλα, χαρακώματα και άρματα μάχης, και άλλα πολλά. [...]

Εντούτοις, ... μετά από δύο τρομερούς πολέμους που καταπόντισαν την ήπειρο και την υφήλιο μαζί της, ... τελικά επικράτησε στην Ευρώπη διαρκής ειρήνη. Ήταν πολύ θαρραλέο στοίχημα, λοιπόν, για τους ιδρυτές της Ευρώπης το να πουν: «Ναι, μπορούμε να δώσουμε τέλος σε αυτόν τον αέναο κύκλο βίας, μπορούμε να σταματήσουμε τη λογική της εκδίκησης, μπορούμε να χτίσουμε ένα πιο ελπιδοφόρο μέλλον, μαζί».

Απόσπασμα-Διασκευή

Herman Van Rompuy, «Από τον πόλεμο στην ειρήνη: μια ευρωπαϊκή ιστορία»
ec.europa.eu/commission/presscorner

Απάντηση Ερώτησης 2

(α) $2 \times 3 = 6$ μονάδες

1 μονάδα για κάθε στοιχείο και 2 μονάδες για την τεκμηρίωση

Ορθές θεωρούνται οι απαντήσεις που περιλαμβάνουν **δύο (2)** στοιχεία από τα ακόλουθα (ενδεικτικά):

Τεκμηρίωση για το κειμενικό είδος (Ομιλία):

- **Περίσταση επικοινωνίας/σκοπός:** παραλαβή βραβείου Νόμπελ (εξ ονόματος της ΕΕ).
Τεκμηρίωση (ενδεικτικά): «Με ταπεινοφροσύνη [...] Ένωσης.»
- **Περίσταση επικοινωνίας/χώρος:**
Τεκμηρίωση: «Με ταπεινοφροσύνη [...] Ένωσης.»
- **Ύφος:** φυσικό, άμεσο, ζωντανό, παραστατικό
Τεκμηρίωση (ενδεικτικά): «Ήταν πολύ θαρραλέο στοίχημα [...] μαζί.»
- **Χρήση α' πληθυντικού προσώπου, συγκινησιακά φορτισμένο λεξιλόγιο, προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν οι ακροατές**
Τεκμηρίωση (ενδεικτικά): «Αφού μπορούμε [...] μέλλον, μαζί.»
- **Στοιχεία προφορικότητας**
Τεκμηρίωση (ενδεικτικά): «Ήταν πολύ θαρραλέο [...] μαζί.» / «Εντούτοις, ... μετά από δύο τρομερούς πολέμους.» (χρήση αποσιωπητικών)
- **Έμμεσες ή άμεσες αποστροφές**
Τεκμηρίωση (ενδεικτικά): «Σε μια περίοδο αβεβαιότητας [...] τώρα και στο μέλλον.»

(β) $2 \times 1 = 2$ μονάδες

Ορθές θεωρούνται οι απαντήσεις που περιλαμβάνουν **δύο (2)** στοιχεία από τα ακόλουθα (ένα στοιχείο για τα παραγλωσσικά στοιχεία και ένα στοιχείο για τα εξωγλωσσικά στοιχεία):

- **Παραγλωσσικά στοιχεία:** επιτονισμός φωνής, παύσεις, ένταση, ύφος και ρυθμός ανάγνωσης
- **Εξωγλωσσικά στοιχεία:** χειρονομίες, κινήσεις, στάση σώματος, έκφραση προσώπου, βλέμμα, μορφασμοί

Ερώτηση 3

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Ακρίτου, ο/η εκπαιδευτικός διαπίστωσε ότι μια ομάδα μαθητών/τριών του/της δυσκολεύεται στην κατάκτηση μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Για να τους/τις βοηθήσει, ετοιμάζει φύλλο εργασίας με αδίδακτο κείμενο, το οποίο περιλαμβάνει τις πιο κάτω δραστηριότητες. Αφού τις διαβάσετε, απαντήστε αναγράφοντας τον αριθμό (i–viii) της κάθε δραστηριότητας και δίπλα τον χαρακτηρισμό «**Κατάλληλη**» (**Κ**) ή «**Μη Κατάλληλη**» (**ΜΚ**).

- Να γράψετε τρία (3) βασικά χαρακτηριστικά του δοκιμίου που εντοπίζετε στο πιο πάνω κείμενο.
- Να γράψετε ένα δικό σας κείμενο στο οποίο να ανασκευάσετε το παρακάτω επιχείρημα του δοκιμογράφου: «Συχνά οι κίνδυνοι τους οποίους εγκυμονεί η Γενετική παραλληλίζονται με την καταστροφή που προκάλεσε η ατομική βόμβα στη Χιροσίμα».
- Να επισημάνετε τα χωρία στα οποία ο συγγραφέας επικαλείται απόψεις άλλων, προκειμένου να ενισχύσει και να επικυρώσει τη δική του επιχειρηματολογία.
- Να υπογραμμίσετε μια λέξη/φράση από την τρίτη (3^η) παράγραφο, η οποία χρησιμοποιείται μεταφορικά στο κείμενο.
- Να αποδώσετε με διάγραμμα τη συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο δοκιμογράφος.
- Να αποστείλετε την περίληψή σας στην εικονική τάξη Microsoft TEAMS και να προβείτε σε ετεροαξιολόγηση.
- Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης, να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις και ακολούθως να αναζητήσετε τη σημασία τους σε ερμηνευτικό λεξικό.
- Να γράψετε έναν (1) τρόπο και ένα (1) αντίστοιχο μέσο πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τέταρτη (4^η) παράγραφο. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο.

(μονάδες 12)

Απάντηση Ερώτησης 3

8 × 1,5 = 12 μονάδες

- i. MK
- ii. K
- iii. MK
- iv. MK
- v. K
- vi. K
- vii. MK
- viii. MK

Ερώτηση 4

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ο/η εκπαιδευτικός σχεδιάζει την πορεία μαθήματος με επαγωγική μέθοδο, προκειμένου οι μαθητές/τριες να ασκηθούν στην αναγνώριση και στην κατανόηση της λειτουργίας γλωσσικών και υφολογικών/μορφολογικών στοιχείων σε διαφορετικά κειμενικά είδη.

(1) Να τοποθετήσετε στην κατάλληλη σειρά, από το 1^ο ως το 6^ο, τα στάδια της πορείας του μαθήματος, όπως παρατίθενται πιο κάτω (για παράδειγμα: 7^ο στάδιο = ix).

- (i) Επίδοση συγκεντρωτικού φύλλου, όπου περιλαμβάνονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά και η λειτουργία όλων των γλωσσικών και υφολογικών/μορφολογικών στοιχείων.
- (ii) Διανομή φύλλου εργασίας στους/στις μαθητές/τριες και συνεργατική επεξεργασία του φύλλου.
- (iii) Ανακοίνωση των πορισμάτων των μαθητών/τριών στην ολομέλεια της τάξης.
- (iv) Συζήτηση στο πλαίσιο των ομάδων με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού.
- (v) Επιλογή από μέρους του/της εκπαιδευτικού ενδεικτικών κειμένων που εντάσσονται σε διαφορετικά κειμενικά είδη και συγκέντρωσή τους σε φύλλο εργασίας με διαφοροποιημένες ασκήσεις/δραστηριότητες αναγνώρισης γλωσσικών και υφολογικών/μορφολογικών στοιχείων.
- (vi) Εξαγωγή από κοινού με τους/τις μαθητές/τριες γενικών συμπερασμάτων για τον ρόλο και τη λειτουργία των γλωσσικών και υφολογικών/μορφολογικών στοιχείων.

(μονάδες 6)

(2) Σε μια παράγραφο 40–60 λέξεων να αναφέρετε **δύο (2)** λόγους για τους οποίους η επαγωγική μέθοδος θεωρήθηκε ως η πλέον ενδεδειγμένη από τον/την εκπαιδευτικό.

(μονάδες 6)

Απάντηση Ερώτησης 4

(α) $6 \times 1 = 6$ μονάδες

Η ενδεικτική πορεία μαθήματος είναι η ακόλουθη:

1 = v, 2 = ii, 3 = iv, 4 = iii, 5 = vi, 6 = i

(β) $2 \times 3 = 6$ μονάδες

Η επαγωγική μέθοδος θεωρείται ως η πλέον ενδεικτική μέθοδος, από παιδαγωγικής πλευράς, διότι είναι διερευνητική και προάγει τον ενεργητικό ρόλο των μαθητών/τριών. Οι μαθητές/τριες «ανακαλύπτουν» μόνοι/ες τους τη γνώση και με την κατάλληλη καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού και ενεργοποιείται ο προβληματισμός και η κριτική τους σκέψη. Έτσι, οδηγούνται από μόνοι/ες τους σε γενικότερα συμπεράσματα για τα είδη και τη λειτουργία των γλωσσικών και υφολογικών/μορφολογικών στοιχείων των κειμένων.

Ερώτηση 5

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, ο/η εκπαιδευτικός καλείται να διδάξει στους/στις μαθητές/τριες πώς να (ανα)γνωρίζουν και να αξιολογούν τα εκφραστικά μέσα και τα γλωσσικά στοιχεία που αναδεικνύουν τον κειμενικό τύπο της Περιγραφής. Για την επίτευξη αυτού του στόχου επιλέγει τα πιο κάτω αποσπάσματα, τα οποία εντάσσονται στα δύο διαφορετικά είδη της Περιγραφής.

(1) Να αναφέρετε σε ποιο είδος Περιγραφής εντάσσεται το κάθε απόσπασμα ξεχωριστά.

(μονάδες 4)

(2) Να αναγνωρίσετε **δύο (2)** διαφορετικά γλωσσικά στοιχεία σε καθένα από τα δύο αποσπάσματα, που εξυπηρετούν τον διδακτικό στόχο του/της εκπαιδευτικού. Να τεκμηριώσετε, παραθέτοντας **ένα (1)** σχετικό χωρίο για το κάθε γλωσσικό στοιχείο.

(μονάδες 8)

(3) Κατά τη νοηματική επεξεργασία των δύο αποσπασμάτων, ο/η εκπαιδευτικός έθεσε το εξής ερώτημα στους/στις μαθητές/τριες: «Ποια είναι η λειτουργία της περιγραφής στο καθένα από τα αποσπάσματα; Τεκμηριώστε». Να καταγράψετε την απάντηση, την οποία θα πρέπει να δεχτεί ο/η εκπαιδευτικός ως ορθή.

(μονάδες 8)

Απόσπασμα Α´

Οι ροδιές... Πρέπει να δείτε τις ροδιές. Είναι από τα πιο όμορφα πλάσματα της ελληνικής εξοχής. Η κλάδωσή τους είναι λεπτή, η φυλλωσιά τους έχει τόσο άφθονο το πράσινο φως, που γεμίζει τρυφεράδα το τοπίο. Τα λουλούδια τους είναι εξάισια σύνθεση ενός ειδικού κόκκινου με το τρυφερό πράσινο της ροδιάς. Τώρα τα λυγερά κλωνιά τους λυγάνε απ' τον καρπό. Τα ρόδια κρέμονται χοντρά, στρογγυλά, τσιτωμένα απ' τις σφιχτές «ροδοπαππούδες», που ζουλιούνται αλύπητα στριμωγμένες μέσα στον ίδιο κορσέ. [...] Μερικά ρόδια σκάνουν απ' τ' ασυγκράτητο σφρίγος τους. Σκάνουν ψηλά σαν ειρηνικές χειροβομβίδες και σε ραντίζουν με τους τριανταφυλλιούς σπόρους τους, που αστράφτουν στον ήλιο. Σαν να σου ρίχνουν κατακέφαλα μία φούχτα ρουμπίνια.

Νεοελληνική Γλώσσα Α´ Γυμνασίου, Τετράδιο Εργασιών, σ. 25

Απόσπασμα Β´

Αειθαλές ή ημιαειθαλές μικρό δένδρο ή θάμνος με αγκαθωτούς κλάδους. Τα φύλλα του έχουν φωτεινό πράσινο χρωματισμό και είναι στενά και γυαλιστερά. Η ανθοφορία παρατηρείται από τον Μάιο έως τον Ιούλιο, είναι ανά διαστήματα και είναι πανοραμική. Στη Βίβλο αναφέρεται ότι τα άνθη της αποδίδουν τον ερχομό και την ομορφιά της άνοιξης. Τα άνθη σχηματίζονται στις άκρες των βλαστών, έχουν πολύ όμορφο χωνοειδές σχήμα και εντυπωσιακό κόκκινο-πορτοκαλί χρώμα. Μετά την ανθοφορία, η καρπόδεση! Το φρούτο της ροδιάς είναι στρογγυλό και μεγάλο σαν μήλο, γεμάτο με ζουμερούς και πολύ εύγευστους σπόρους. Οι καρποί ωριμάζουν αρχές φθινοπώρου.

Νεοελληνική Γλώσσα Α´ Γυμνασίου, Τετράδιο Εργασιών, σ. 25

Απάντηση Ερώτησης 5

(α) 2 × 2 = 4 μονάδες

Είδος Περιγραφής:

- Απόσπασμα Α´: Υποκειμενική περιγραφή
- Απόσπασμα Β´: Αντικειμενική περιγραφή

(β) 1,5 μονάδα για κάθε γλωσσικό στοιχείο και 0,5 μονάδα για κάθε χωρίο

Γλωσσικά στοιχεία:

- Στο Απόσπασμα Α´ η ροδιά περιγράφεται υποκειμενικά με τα ανάλογα γλωσσικά στοιχεία, όπως:

- χρήση ενεργητικής σύνταξης (γεμίζει, έχει, σκάνουν, ρίχνουν)
 - μεταφορική/ποιοτική/λυρική χρήση γλώσσας (Είναι από τα πιο όμορφα πλάσματα, που γεμίζει τρυφεράδα το τοπίο)
 - συχνή χρήση επιθέτων που αποτελούν υποκειμενικό σχόλιο (όμορφα / άφθονο / τρυφερό / εξαίσια)
 - συχνή χρήση εκφραστικών μέσων, π.χ. παρομοιώσεων (σαν ειρηνικές χειροβομβίδες / Σαν να σου ρίχνουν κατακέφαλα μία φούχτα ρουμπίνια)
 - συναισθηματικά φορτισμένος λόγος (γεμίζει τρυφεράδα το τοπίο / Είναι από τα πιο όμορφα πλάσματα της ελληνικής εξοχής)
 - βιωματικό στοιχείο και χρήση β' ρηματικού προσώπου (σε ραντίζουν με τους τριανταφυλλιούς σπόρους τους / Σαν να σου ρίχνουν κατακέφαλα μία φούχτα ρουμπίνια)
- Στο Απόσπασμα Β' η ροδιά περιγράφεται αντικειμενικά με τα ανάλογα γλωσσικά στοιχεία, όπως:
 - χρήση γ' ρηματικού προσώπου (ωριμάζουν, αποδίδουν)
 - χρήση παθητικής σύνταξης (παρατηρείται, αναφέρεται, σχηματίζονται), κυριολεκτική χρήση της γλώσσας (Αειθαλές ή ημιαειθαλές μικρό δένδρο ή θάμνος με αγκαθωτούς κλάδους)
 - απουσία σχολίων, διατύπωσης γνώμης, έκφρασης συναισθημάτων (Τα άνθη σχηματίζονται στις άκρες των βλαστών)
 - συχνή χρήση επιθέτων που αποτελούν αντικειμενικό σχόλιο (πράσινο / αιθαλές / αγκαθωτούς / στενά)

(γ) 2 × 4 = 8 μονάδες

Ο/η εκπαιδευτικός αναμένει μια απάντηση που να αναφέρεται, ενδεικτικά, στα εξής:
 Η περιγραφή λειτουργεί διαφορετικά στα δύο αποσπάσματα.

- Στο Απόσπασμα Α', όπου η ροδιά περιγράφεται υποκειμενικά, κυριαρχεί το υποκειμενικό, προσωπικό και βιωματικό στοιχείο. Η λογοτεχνική απόδοση της συγκεκριμένης περιγραφής προκαλεί στον αναγνώστη αισθητική απόλαυση, συγκίνηση και συμπάθεια για το δέντρο της ροδιάς.
- Στο Απόσπασμα Β' η ροδιά περιγράφεται αντικειμενικά, στοχεύοντας στην πληροφόρηση και την επιστημονική περιγραφή του δέντρου της ροδιάς. Η λεπτομερής και σαφής περιγραφή, που αποφεύγει τη χρήση συγκινησιακά φορτισμένου ή λυρικού λόγου, μεταδίδει πληροφορίες/γνώσεις με αντικειμενικότητα.

Ερώτηση 6

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Γ' γυμνασίου, ο/η εκπαιδευτικός ετοίμασε φύλλο εργασίας για τον θεματικό κύκλο «Οικονομία-Καταναλωτισμός-Διαφήμιση» σύμφωνα με τους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας. Αφού διαβάσετε όλες τις ερωτήσεις/δραστηριότητες που ετοίμασε ο/η εκπαιδευτικός, να αντιστοιχίσετε τον αριθμό (i–vi) της κάθε ερώτησης/δραστηριότητας με τον κατάλληλο Δείκτη Επάρκειας (για παράδειγμα: vii = A.II.1.2.).

Προσοχή: Περισεύουν **δύο (2) Δείκτες Επάρκειας**.

(μονάδες 12)

Ερωτήσεις/Δραστηριότητες	Δείκτες Επάρκειας
(i) Να εξηγήσετε τη λειτουργία του μακροπεριόδου λόγου στην πρώτη (1 ^η) παράγραφο του κειμένου.	A.I.3.1. Βασικά χαρακτηριστικά των κειμενικών τύπων
(ii) Να εντοπίσετε λέξεις ή εκφράσεις από το κείμενο, οι οποίες λαμβάνουν συγκεκριμένη σημασιολογική εξειδίκευση, που καθορίζεται από τη χρήση τους στον συγκεκριμένο επαγγελματικό ή επιστημονικό τομέα.	A.I.5.1. Στρατηγικές κατανόησης για διάκριση βασικών – δευτερευουσών πληροφοριών, ενδεικτικά: γενική/επιλεκτική ακρόαση/ανάγνωση
(iii) Να αναπτύξετε γραπτώς την πιο κάτω άποψη, αξιοποιώντας την επίκληση στο ήθος του δέκτη: «Η μαζική παραγωγή αγαθών οδηγεί στην απομύζηση των φυσικών πόρων».	A.I.7.1. Πολυτροπικότητα-οπτικοποίηση κειμένου, ενδεικτικά: εικόνες, φωτογραφίες, σχέδια, γραφήματα και το πληροφοριακό / συναισθηματικό / ιδεολογικό τους φορτίο
(iv) Να εντοπίσετε τα θεματικά κέντρα των παραγράφων σε συνεργασία με τον/τη διπλανό/ή σας.	A.I.9.2. Θέσεις–αντιθέσεις κειμένου – ακροατή/αναγνώστη - προσωπική ερμηνεία ακροατή/αναγνώστη
(v) Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο δοκιμιογράφος επιλέγει να ασχοληθεί κυρίως με το φαινόμενο του «κοινωνικού κομφορμισμού»;	A.II.1.1. Εξωτερικά δομικά στοιχεία ανάλογα με το κειμενικό είδος
(vi) Να τεκμηριώσετε με δύο (2) στοιχεία τον επιχειρηματολογικό χαρακτήρα του κειμένου.	A.II.2.1. Γλωσσικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων κειμενικών ειδών A.II.2.3. Ειδικές γλώσσες

	B.I.3.1. Τρόποι και μέσα πειθούς - μορφές πειθούς και άλλο υλικό τεκμηρίωσης ανάλογα με το κειμενικό είδος και τον σκοπό
--	---

Απάντηση Ερώτησης 6

6 × 2 = 12 μονάδες

- i. = **A.II.2.1.**
- ii. = **A.II.2.3.**
- iii. = **B.I.3.1.**
- iv. = **A.I.5.1.**
- v. = **A.I.9.2.**
- vi. = **A.I.3.I.**

Ερώτηση 7

(1) Στο πλαίσιο του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Γ Λυκείου, κατά το συγγραφικό στάδιο, ένας μαθητής έγραψε άρθρο με θέμα την κλιματική αλλαγή. Ο/Η εκπαιδευτικός καλείται να τον βοηθήσει να εντοπίσει και να διορθώσει τα λάθη που υπάρχουν στο πιο κάτω απόσπασμα από το άρθρο του.

Όσοι είναι επαρκώς ενημερωμένοι για την κλιματική αλλαγή αναγνωρίζουν ότι η σωτηρία του πλανήτη απαιτεί να παρθούν άμεσα και δραστικά μέτρα και ότι δεν υπάρχει περετέρω χρόνος για αναβολές και καθυστερήσεις ή για επιείκεια απέναντι στην ολιγωρία. Τι θα πρέπει να γίνει; Καταρχάς, είναι σημαντικό τόσο για εμάς τους νέους και για τους μεγαλύτερους σε ηλικία ανθρώπους να αποκτήσουμε μια πιο σαφή εικόνα για τις αιτίες του προβλήματος.

Είναι αλήθεια ότι συχνά δεν είναι ξεκάθαρες στο μυαλό των πολιτών οι παράμετροι που συνθέτουν το περιβαλλοντικό ζήτημα. Η υπέρβαση αυτού του εμποδίου μπορεί να επιτευχθεί μέσω μιας σωστής περιβαλλοντικής αγωγής. Όσες έννοιες είναι συγκεχυμένες θα πρέπει να αποσαφηνιστούν. Όσες ενέργειες είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον θα πρέπει να επισημανθούν, προτείνοντας στη θέση τους εναλλακτικές δράσεις, όπως για παράδειγμα τον περιορισμό της χρήσης των ορυκτών καυσίμων. Πράγματι, τα ορυκτά καύσιμα αντικαθιστώνται σιγά-σιγά από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Κρίσιμος σε αυτή την προσπάθεια είναι ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Επιστρατεύοντας όλη την ισχύ που τους παρέχει η τέχνη του

λόγου και της εικόνας, τα ΜΜΕ οφείλουν να προβάλλουν επανειλημμένα και ακούραστα την ανάγκη για συντονισμένη ανάλεια δράσης. Η παροχή ολοκληρωμένης και ανελλιπής ενημέρωσης για τους κινδύνους που απειλούν τη γη θα πρέπει να αποσκοπεί στην κινητοποίηση των κυβερνήσεων και των πολιτών, ενόσω υπάρχει ακόμη χρόνος...

- i. Να εντοπίσετε και να γράψετε τα **πέντε (5)** ορθογραφικά λάθη που υπάρχουν στο πιο πάνω απόσπασμα. Ακολουθως, να γράψετε τις λέξεις ορθογραφημένα.

(μονάδες 5)

- ii. Να εντοπίσετε και να γράψετε τα **δύο (2)** γραμματικά λάθη που υπάρχουν στο πιο πάνω απόσπασμα. Ακολουθως, να τα διορθώσετε.

(μονάδες 6)

- iii. Να εντοπίσετε και να γράψετε τα **δύο (2)** συντακτικά λάθη που υπάρχουν στο πιο πάνω απόσπασμα. Ακολουθως, να τα διορθώσετε.

(μονάδες 6)

- (2) Κατά τη διόρθωση του γραπτού επικοινωνιακού λόγου των μαθητών/τριών, ο/η εκπαιδευτικός διαπίστωσε ότι ο γραπτός τους λόγος χαρακτηρίζεται από έλλειψη λεξιλογικού πλούτου. Να γράψετε **δύο (2)** δραστηριότητες τις οποίες θα μπορούσε να αναθέσει στους/στις μαθητές/τριες, για να διορθώσουν την πιο πάνω αδυναμία.

(μονάδες 4)

- (3) Στο μετασυγγραφικό στάδιο, ο/η εκπαιδευτικός διανέμει στους/στις μαθητές/τριες Φύλλο Αυτοξιολόγησης. Αφού μελετήσετε τα παρακάτω τρία Φύλλα Αυτοαξιολόγησης, να γράψετε ποιο θεωρείτε ως το πλέον κατάλληλο και ακολουθως να αναφέρετε **έναν (1)** λόγο για τον οποίο θεωρείτε ως λιγότερο κατάλληλο το καθένα από τα υπόλοιπα.

(μονάδες 9)

ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Α΄

1. Το κείμενό μου χαρακτηρίζεται από εκφραστικό πλούτο και κατάλληλη φρασεολογία.
2. Χρησιμοποίησα τρόπους πειθούς.
3. Πρόσεξα τη σύνταξη και τη διατύπωσή μου.
4. Ανέπτυξα επαρκώς το περιεχόμενο του κειμένου μου.
5. Το ύφος του κειμένου μου συνάδει με το κειμενικό είδος και τον αποδέκτη.

ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Β΄

1. Διατύπωσα με ευστοχία τις σκέψεις μου.
2. Ανέπτυξα επαρκώς και με πειστικά επιχειρήματα τα ζητούμενα του θέματος.

3. Πρόσεξα τη δομή των παραγράφων μου (θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα).
4. Έλαβα υπόψη τα βασικά χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους.
5. Τήρησα όλους τους γραμματικούς, συντακτικούς και ορθογραφικούς κανόνες.
ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Γ΄
1. Το ύφος του γραπτού μου λόγου είναι ανάλογο του κειμενικού είδους και της επικοινωνιακής περίπτωσης.
2. Οι σκέψεις μου αποδίδονται με σαφήνεια, ακρίβεια, χωρίς επαναλήψεις ή πλατειασμούς.
3. Έγραψα ευανάγνωστα γράμματα και δεν έκανα ορθογραφικά λάθη.
4. Ιεράρχησα σωστά τις ιδέες μου.
5. Το κείμενό μου δομείται σε παραγράφους και η καθεμιά περιλαμβάνει τα βασικά δομικά στοιχεία.

Απάντηση Ερώτησης 7

(α)

ι. Εντοπισμός λαθών: $5 \times 0,5 = 2,5$ μονάδες

Διόρθωση λαθών: $5 \times 0,5 = 2,5$ μονάδες

(1) περετέρω

Διόρθωση: περαιτέρω

(2) επιείκια

Διόρθωση: επιείκια

(3) επιβλαβής

Διόρθωση: επιβλαβεις

(4) επανειλημένα

Διόρθωση: επανειλημμενα

(5) ανάλιψη

Διόρθωση: ανάληψη

ii. Εντοπισμός λαθών: $2 \times 1 = 2$ μονάδες

Διόρθωση λαθών: $2 \times 2 = 4$ μονάδες

(1) ανελλιπής ενημέρωσης

Διόρθωση: ανελλιπούς ενημέρωσης

(2) αντικαθιστώνται

Διόρθωση: αντικαθίστανται

iii. Εντοπισμός λαθών: $2 \times 1 = 2$ μονάδες

Διόρθωση λαθών: $2 \times 2 = 4$ μονάδες

(1) ... τόσο για εμάς τους νέους και για τους μεγαλύτερους σε ηλικία ανθρώπους

Διόρθωση: ... τόσο για εμάς τους νέους όσο και για τους μεγαλύτερους σε ηλικία ανθρώπους

(2) Όσες ενέργειες είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον θα πρέπει να επισημανθούν, προτείνοντας στη θέση τους εναλλακτικές δράσεις...

Διόρθωση: Όσες ενέργειες είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον θα πρέπει να επισημανθούν και να προταθούν στη θέση τους εναλλακτικές δράσεις...

Εναλλακτική σύνταξη: Όσες ενέργειες είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον θα πρέπει να επισημανθούν. **Στη θέση τους θα πρέπει να προταθούν εναλλακτικές δράσεις...**

(Οποιοσδήποτε από τους δύο πιο πάνω τρόπους σύνταξης είναι σωστός.)

(β) $2 \times 2 = 4$ μονάδες

Ορθή απάντηση θεωρείται αυτή που περιλαμβάνει δύο από τα ακόλουθες ενδεικτικές δραστηριότητες:

Εξάσκηση μαθητών/τριών:

(1) στην αντικατάσταση κοινότοπων λέξεων ή λέξεων που επαναλαμβάνονται στο κείμενο με: (α) συνώνυμες λέξεις, (β) λέξεις που αποδίδουν περιφραστικά την ίδια σημασία, (γ) αντώνυμες λέξεις, (δ) μετώνυμες λέξεις/φράσεις, (ε) υπερώνυμες λέξεις

(2) στην παραγωγή ή/και σύνθεση λέξεων

(3) στη χρήση σχημάτων λόγου

(4) στη χρήση μεταφορικού / κυριολεκτικού λόγου

(5) στη χρήση λεξικού

(γ) Αναγνώριση του πλέον κατάλληλου Φύλλου Αυτοαξιολόγησης: 3 μονάδες

**Λόγος για τον οποίο τα άλλα δύο Φύλλα θεωρούνται λιγότερο κατάλληλα:
2 x 3 = 6 μονάδες**

- Το Φύλλο Αυτοαξιολόγησης Β' είναι το πλέον κατάλληλο.
- Το Φύλλο Αυτοαξιολόγησης Α' είναι λιγότερο κατάλληλο, γιατί σε αυτό δεν αξιολογείται η δομή, η ορθογραφία, η συνοχή και η συνεκτικότητα του κειμένου.
- Το Φύλλο Αυτοαξιολόγησης Γ' είναι λιγότερο κατάλληλο, γιατί σε αυτό δεν αξιολογείται το περιεχόμενο του κειμένου.

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ